

Messukeskus

Et besøk på en stor konferanse i Helsinki

Det er et stykke å gå fra lokaltogstasjonen Pasila. Det ordinære stasjonsbygget er midlertidig stengt og midt i rivefasen, og denne aluminiumsinstallasjonen er overraskende bra til å være midlertidig og ligner Asker stasjon med kraftig gjenlyd, som konkurrerer med borre- og gravelydene fra arbeiderne og deres støyende maskiner. Jeg passerer den ene plattformen etter den andre og går ned trappa mens borrestøvet virvler i lufta og jeg puster overfladisk og er glad for at jeg snart er ute av trafikken. De to filene med busser og biler suser forbi og selv om det er en fotgjengerovergang ser jeg også at det går en overgang over hodet mitt med en heis i hver ende av den. De skal jeg bruke etter den lange dagen foran meg. Jeg priser meg lykkelig for at det ikke er 30 grader og sol, men lett duskregn og gråvær, og akkurat passe varmt.

Mens jeg enda var på toget på vei mot konferansesenteret Messukeskus hørtes en høflig og forbløffende tydelig stemme over høyttaleren si noe langt på finsk, som jeg ikke skjønnte noe av. Men så, heldigvis, kom det det på både svensk og engelsk. Forklaringen var lang nok til at jeg bare fikk med meg halvparten på svensk, men heldigvis resten på engelsk: at neste stasjon var nedlagt. Før jeg rakk å få panikk, forklarte stemmen at Pasila på finsk, Böle på svensk, var stengt for ombygging, at den skulle bli ferdig i 2019 og at i mellomtiden var det en midlertidig stasjon der. Jeg var så imponert at jeg bare ble sittende og gape. Ja og hvile, både vond ankel og sliten kropp. Tenk at informasjonen var til å både høre og forstå på flere språk. Tenk at de gjentok den for nye reisende flere ganger.

Heldigvis var det ikke behov for å ta verken taxi på et språk jeg ikke kunne, eller finne en buss jeg ikke visste navnet på. Google Maps var kjekk å ha for å planlegge hvor jeg skulle gå av, men navnene på stasjonene og holdeplassene var vanskelige å huske. Navnet Pasilan Asema ble lettere å kjenne igjen etter noen dager. Er det like bra togdekning i Nord-Finland som rundt hovedstaden? Jeg sjekker på nettsiden til jernbanen. Den nordligste fjerdedelen av Finland ser ikke ut til å ha togstasjoner, mens i Norge er det den nordligste halvparten som må greie seg uten. Er det like bra service på norske togstasjoner nå for tiden? Jeg vet ikke, for jeg bor i Nord-Norge og det er åtte timers biltur til nærmeste togstasjon. Vi bruker ikke tog så ofte.

Folk her snakket først til meg på finsk, så jeg virket tydeligvis ganske lokal. Kanskje det var fordi jeg med mitt gråblonde hår ikke så særlig fremmed ut. I K-markedet kvelden før ba en liten mørkhudet jente meg om hjelp på finsk. Jeg ble betraktet som lokal inntil jeg åpnet munnen. Da så jeg til gjengjeld veldig forvirret ut, for jeg kunne kun tre ord på finsk: yksi, kaksi, kolme. De hadde jeg lært av min far, som hadde lært det av sin far da han en periode bodde i Helsingfors som han kalte det. Mine klassevenninner i første klasse var svært imponert over at jeg kunne telle til tre på finsk. Som voksen var det i minste laget og på engelsk fikk jeg rekruttert en annen voksen til å hjelpe henne å rekke opp til den øverste hylla og plukke fram noe jeg ikke vet hva er. Utenfor butikken er det reklame for Jokerit, og den kommende sesongstarten for ishockeyserien. Min sportsinteresserte venn som på forhånd hadde fortalt om Jokerit, kalte lagets by Helsinki. Å spille for et topplag i Finland er som å komme til VM. Det er som langrenn i Norge, bortsett fra at publikumsinteressen for ishockey er langt større i nasjoner som Russland, USA og Canada.

De fleste nordmenn jeg har møtt kaller hovedstaden Helsingfors, men på nettet, og i konferansepapirene som er på finsk og engelsk står det Helsinki. To offisielle språk fungerer, men jeg får en følelse av at navnet Helsingfors og svensk språks innflytelse er på vikende front i republikken.

Tidlig på åttitallet på den andre siden av jorda ble jeg kjent med to finske utvekslingsstudenter. Den ene snakket finsk og hadde lært russisk på skolen, den andre snakket svensk og greide seg bra på engelsk.

Ingen av dem fortalte om verken svensk eller russisk innflytelse, men det trengte de da heller ikke, i kraft av at de som kom fra samme land ikke hadde noe felles språk. Etter et halvt år gikk praten lett på det første felles språk de noen gang hadde hatt: Engelsk.

Jeg blir minnet om opplevelsen av å være språklig hemmet på denne reisen. Men her i Helsinki opplever jeg meg som en æret gjest, siden to språk jeg kan godt er i bruk på såpass mange av skiltene, selv om jeg ikke skjønner hva folk sier når de snakker med hverandre.

Etter bare litt leting, finner jeg konferanseområdet, for her omkring kan ingen av de jeg spør svare på annet enn finsk. Navnet Messukeskus gjenkjenner de heldigvis og peker vennlig. De er tydeligvis ikke enige i hvor det ligger, eller så har de lagt til informasjon på finsk som jeg ikke oppfatter, for da jeg endelig ser den store blå Worldcon-logoen med isbjørn på, og snur meg

tilbake, ser jeg stasjonen ganske nære og skjønner at har jeg gått nesten tre ganger så langt som nødvendig. Jeg er ganske sliten, men heldigvis virker heisen her også, i motsetning til så mange steder jeg har vært den senere tiden, og alle skilt inne på området er på enten tre språk eller roterende mellom finsk og engelsk.

Her inne, forbi de veltrente og lettkledde smedene i steampunk-antrekk av brunt skinn og messing, er jeg brått på hjemmebane. Worldcon ligner seg selv, enten den arrangeres i London eller Helsinki. Bortsett fra i informasjonsskranken der dyktige ledere forklarer det meste på tre og fire språk hver, er det lite svensk og finsk å høre. Konferansen foregår hovedsakelig på engelsk. Selv paneldebatter om nordisk fantastisk litteratur er på engelsk, så alle kan snakke sammen. Akkurat som i Norge, lærer lesere av fabelprosa i Finland seg fort å lese bøker på engelsk. Det holder ikke for seriøse lesehester med tre-fire utgivelser hvert år. Likevel kan det virke som om det utgis langt mer fabelprosa på finsk enn på norsk.

Jeg prøver å huske hva vi lærte på skolen om Finlands forhold til Sverige etter koloniperiode og stormaktsspill som også Norge var en spillebrikke i. Resultatet er en skamfull følelse av å ha dårlig hukommelse, og det stemmer nok, men også en tanke om at vi lærte alt for lite på skolen. Jeg husker godt at vi tegnet Finlandskartet og skulle plassere byer og elver, men ellers? Finsk vanlig litteratur? Jeg er ganske blank, men med finsk fabelprosa står det litt bedre til: Eposet Kalevala og Tove Janssons Mummi har jeg gode minner om og under konferansen rekker jeg intervjuet med æresgjesten Johanna Sinisalo. Det påstås at Finlands skvis mellom stormaktene Russland og Sverige vises i fabelprosaen: det er ofte små nasjoner eller personer klemte mellom to kjemper. Alle får med seg en novellesamling av *Finnish Weird* oversatt til engelsk for anledningen. Jeg gleder meg til å lese om det og om andre verdener.

Da jeg hadde vært i Helsinki tre dager ble behovet for å vite mer om dette landet overhengende, så da jeg kom hjem søkte jeg opp nettstedene til Finlands ambassade, Store norske leksikon og Wikipedia. Etter å ha lest noen sider om finsk historie, skjønnte jeg, at dette har jeg lest om før. Jeg har kanskje til og med kunnet det godt nok til å få ståkarakter på en prøve om det, for det eneste som virket ukjent var den korte brutale borgerkrigen i 1918. Det kan hende at den ble presentert som en del av andre verdenskrig og derfor fikk andre knagger å henge på i min bevissthet. Jeg skjønner at det var min hukommelse som var problemet, ikke undervisningen, så jeg ender leseøkten med å frikjenne min historielærer i videregående skole for mer enn tretti år siden.